

DUURZAAMHEID | Yves De Groot

Speerpuntcluster Catalisti voor duurzame chemie en kunststoffen

BIEDT DE INDUSTRIE VOLOP KANSEN

Vlaanderen zet in op een innovatieve, marktgerichte chemische- en kunststofindustrie, klaar voor de duurzaamheidsuitdagingen. Hier liggen de opportuniteiten voor de industrie. Innoveren en valoriseren door sectoroverschrijdend samenwerken staan voorop, zegt Jan Van Havenbergh, algemeen directeur van de nieuwe speerpuntclusterorganisatie Catalisti. Die is het vervolg op de competentiepool Fisch. "Belangrijk is uit te gaan van de competenties van de industrieën en kennisinstellingen met steun van de overheid."

Tot nu toe zijn meer dan honderd bedrijven, sectorfederatie essenscia vlaanderen, alle Vlaamse universiteiten, de kennisinstellingen Vito (Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek), Centexbel (het onderzoekscentrum voor de textielindustrie) en Bio Base Europe Pilot Plant bij Catalisti aangesloten. Haar algemeen directeur Jan Van Havenbergh legt uit dat deze nieuwe speerpuntcluster de draad opneemt van de afgelopen competentiepoolen Fisch, Flanders Innovation hub for Sustainable Chemistry en Flanders' Plastic-Vision (FPV).

MEERWAARDE

Catalisti werd een week voor kerst onder ruime belangstelling, vanuit de industrie en de kennisinstellingen, boven het doopvont gehouden. De industrie was duidelijk de vragende partij voor een vervolg op Fisch. "De behoefte voor marktgericht, innovatief, collectief en coöperatief (met slechts enkele bedrijven) onderzoek was duidelijk," weet Van Havenbergh, die tot het eind algemeen directeur was van Fisch. "We waren binnen Fisch al enkele jaren bezig met onderzoeksprojecten die innovatieve en economische meerwaarden opleverden."

Volgens hem is de vermindering van de overheidssubsidie van 80 procent naar 50 procent van ondergeschikt belang. Het vertrouwen in de speerpuntcluster blijkt ook uit de bereidheid om significant hogere, jaarlijkse lidmaatschapsbijdragen, tot 25.000 euro, te betalen. "Bedrijven mogen dan ook terecht het nodige van ons blijven verwachten," benadrukt Van Havenbergh. "We zien dat zitten: we hebben de nodige middelen en mooie duurzaamheidsdoelstellingen. Zoals de verdere ontwikkeling van hernieuwbare chemicaliën, de valorisatie van reststromen, de ontwikke-

ling van duurzame producten en materialen en procesintensivering."

De circulaire economie is hier de drijfveer die bovendien de verschillende speerpuntclusters voor de logistiek, materialen, smart energie en agrovoeding verbindt.

TAAK

Van Havenbergh en de medewerkers van Catalisti hebben alvast tien jaar de tijd. Hun rol bestaat voor een belangrijk deel uit het capteren, faciliteren en katalyseren van innoverende projecten door het stimuleren van samenwerking tussen bedrijven en kennisinstellingen. Inmiddels lopen er al zo'n twintig projecten, van het gebruik van enzymen voor het ontwikkelen van een duurzaam en efficiënt proces om biogebaseerde componenten te ontwikkelen (EnzymASE), over 'reversed engineering' en recycling (Profit) tot de verdere ontwikkeling van flowchemie, inclusief de ontwikkeling van een pilotinstallatie (Atom).

Eén doel staat Catalisti voor ogen: nieuwe business opportuniteiten voor de bedrijven in een duurzame economie. Internationale samenwerkingen zijn evident, aangezien de maatschappelijke uitdagingen niet eindigen bij de grenzen van Vlaanderen. Daarnaast kunnen bedrijven ook bij hen terecht voor begeleiding en ondersteuning bij het aanvragen van Europese subsidies.

TRIPLE HELIX-UITDAGING

De uitdaging ligt met name in de samenwerking binnen de Triple Helix (samenwerking van bedrijven, onderzoeksinstituten en overheid, red.), bij een project. "Per definitie zijn binnen ons cluster minstens drie bedrijven bij een project betrokken, waardoor samenwerking uit concu-

Jan Van Havenbergh: "De vermindering van de overheidssubsidie van 80 procent naar 50 procent is van ondergeschikt belang."

rentieoogpunt niet meteen evident is." Volgens Van Havenbergh wordt hier vaak gemakkelijk overheen gestapt. "Waar eindigt precompetitief onderzoek en waar begint competitief onderzoek? Dat is nog wel eens de vraag!"

Om misverstanden te voorkomen, werd binnen Fisch een procedure ontwikkeld die ook gebruikt wordt binnen Catalisti. Als voorbeeld geeft de directeur het Atom-project. "3M, Agfa en Janssen Pharmaceutica hebben vooraf aangegeven welke processen ze samen met de kennispartners willen

bestuderen. Hierdoor is duidelijk welke aspecten van algemeen belang zijn en welke eerder specifiek voor een bedrijf."

OPEN INNOVATIE EN VERTROUWEN

De belangrijkste succesfactoren bij projecten zijn onmiskenbaar vertrouwen en openheid. Van Havenbergh maakt zich weinig zorgen: "Vertrouwen is gemakkelijk te behouden in onze cluster met een niet al te groot aantal bedrijven. Daarnaast zijn deze geconcentreerd in enkele regio's. In bij-

voorbeeld de regio Antwerpen gaat het om vijftig ondernemingen. De meeste medewerkers bij de bedrijven die bij een project betrokken zijn, kennen elkaar. Al dan niet al vanuit hun opleiding." Over de tweede factor merkt hij op dat open innovatie dankzij de bundeling van kennis en expertise van verschillende bedrijven en kennispartners, al dan niet uit andere sectoren, de beste onderzoeksresultaten en realisaties oplevert. "De voorbije jaren zijn binnen Fisch 39 innovatieprojecten opgestart. Daarvan gaan er nu tien binnen ons

nieuwe cluster verder. Er zijn al minimaal negen patenten uit voortgekomen, voor zover publiek, en enkele veelbelovende spin-offs, waaronder Avore en InopSys." Overheid en bedrijven investeerden 25 miljoen euro en dit resulteerde volgens Van Havenbergh in een geschatte economische meerwaarde van meer dan 575 miljoen euro. "Dat betekent een economisch hefboomeffect van 26." De toekomst is veelbelovend. ●